

Trouwachtig zitten vader en moeder 's Zondags te luisteren als hun in de Catechismusprek verteld wordt, dat we alzo verdorven zijn van nature, dat we onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Of 't waar is! En voluit stemmen ze mee in, wanneer er gezongen wordt: „Mijn zonde maakt mij 't voorwerp van Uw toorn, Reeds van het uur van mijn ontvang'nis af". Maar wanneer Dominee hen 's Maandags over één van de kinderen, die het toch wel wat al te bont gemaakt heeft, aanspreekt, dan is heel de preek verdwenen, en er wordt gestoft op Jan, die toch zo'n flinke jongen, en Trees, die toch zo'n oppassende meid is. Liefst staan ze d'r nog in engelen-onschuld met zedig neergeslagen oogleden bij de kinderen. En wat je de ouders over dat brave Jantje te vertellen hebt, ze nemen het niet eens aan.

Zo maak je 't, o nee, gelukkig niet regelmatig, maar dan toch nog al es een keertje mee.

Laten we als ouders, als leiders en leidsters, als onderwijzers of in welke kwaliteit we met onze kinderen te maken krijgen, maar gróót van de genade Gods over die kinderen, doch klein over die kinderen zelf denken.

Dan wanhopen we niet zo gauw, want:

„Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan,
Al wat Gij ooit beloofd hebt zal bestaan".

En we juichen niet te vroeg, want:

„De heiligheid is voor Uw huis, o Heer,
„Eeuw uit, eeuw in, tot sieraad en tot eer".

We zien onze táák en we zien ook, wát die is. Dat wij n.l. goede instrumenten in de hand des Heren mogen zijn, opdat, wat Gods kind is, krachtens de verbondsbetrekking, waarin de HERE het tot Zich heeft gesteld, het ook zij en almeer worde krachtens aard en bestaan.

En de Here wil dat onze kinderen toch schenken. De door de Doop betekende en verzegelde belofte Gods zegt en verzekert het, het komt bovendien ook treffend openbaar uit het vermaan, dat de apostel tot de kinderen richt. Tot gehoorzaamheid aan hun ouders roept hij hen op, maar hij voegt er bij, dat deze gehoorzaamheid „in de Here" zal zijn. En met dit in de Here duidt Paulus het karakter der door hem verlangde gehoorzaamheid aan. (We komen daar nog nader op terug). Dat echter niet alleen. Daarmee duidt hij ook de genade, die God onze kinderen bewijzen wil, aan, dat Hij ze n.l. de Here wil inlijven. De Kurios Jezus wil maar niet alleen hun vriend zijn, zoals dat kinderversje het zegt:

„Er gaat door alle landen een trouwe kindervriend,
Geen oog kan Hem aanschouwen, maar Hij ziet ieder kind".

Veel schoner is 't nog, ze mogen als het ware ook een stúkie van Hem zijn.

Zoals vader of moeder soms met uitgebreide armen het zo'n kleine peuter, die daar over de vloer dartelt, toe kan roepen: „wie z'n jongen" of: „wie z'n meisje ben je" en de kleine vliegt juichend z'n vader of moeder in de armen: „mama's jongen, papa's meisje ben ik", zo wil God het onze kinderen schenken, behalve vader's en moeder's, echt helemaal 's Heren jongens en 's Heren meisjes, Hij in hen en zij in Hem en alzo geheel van God.

„De waarheid in Jezus" is toch, zoals de apostel in Ef. 4:21 v.v. schrijft, „dat gij", nee niet slechts zoals de St. Vert. het weergeeft, „zoudt afleggen", doch, gelijk er in het oorspronkelijke staat en Prof. Greijdanus vertaalt: „aflegdet naar de vorige wandel de oude mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding en vernieuwd wordt in de geest uwer gezindheid en aandeedt de nieuwe mens, die naar God geschapen is in gerechtigheid en heiligheid der waarheid", die dus weer de trekken vertoont van de grote Schepper, naar wiens beeld de mens eens geschapen was. Het is dus, al moet het ook nog steeds en almeer z'n doorwerking krijgen, een feit: Het oude is voorbij gegaan, het is alles nieuw geworden. En zo is het in het geloof in Jezus Christus.

En het geloof, het is uit het gehoor. En het gehoor door het Woord Gods (Rom. 10:17).

Maar daar ligt dan ook onze eerste taak, dat wij het W o o r d v e r k o n d i g e n aan de kinderen.

Verkondigen ja, dat is toch niet het privilege van dominees alleen; dat is, zo waar we allen het ambt bekleden, het recht en de plicht van ons allemaal.

En dat wil, voor wat het jeugdwerk aangaat, niet zeggen, dat we nu de inleiding of de Bijbelvertelling maar afschaffen en als leider of leidster een preek gaan houden voor de jongens en meisjes. Nee, verkondigen, dat wil zeggen, dat we niet rusten, al eer we de b o o d s c h a p van het Evangelie, dat God al begonnen is te openbaren in het Paradijs, en daarmee de Christus van het Evangelie tot de kinderen gebracht hebben, en de kinderen tot Christus.

Dat we dus ook als leiders en leidsters niet alleen de jongens en meisjes opwekken om voorstudie te maken en de schets na te gaan, maar het ook zelf doen en niet onder de inleiding of bespreking met één oog naar de jongens en met het andere in de Korte Verklaring of de Schets zitten te kijken, omdat we onvoorbereid of met v. d. Hulst in het hoofd op vereniging kwamen.

Dat we dus ons ook niet begeven tot en verliezen in fabelen en oneindige geslachtsberekeningen, zoals Paulus zegt, maar bij alle detailbespreking, die vereist kan zijn — wanneer n.l. de Schrift ze eist — niet rusten, al eer de jongens en meisjes naar huis gaan met de concrete boodschap van dat Bijbelgedeelte, dat dan ook verkondigd is, bij zich. De Here heeft gesproken en Jan en Nico, Mien en Koos hebben Zijn stem gehoord.

Zijn stem! Niet maar een verhaaltje over Hem, maar Hemzelf.

En kunnen dan de kinderen thuis die stem des Heren uit wat vader aan tafel leest nog niet verstaan, omdat het hun begrip te boven gaat, dan zal vader het hun naar zijn vermogen uitleggen.

Zo eist de Schrift het toch. Want al mochten de kinderen niet ontbreken, wanneer de wet in de samenkomst der gemeente gelezen werd, de ouders waren niet klaar, wanneer ze nu hun kinderen trouw daaraan hadden meegenomen. „Gij zult ze", zo gebiedt Mozes, „uw kinderen inscherpen en daarvan spreken, als gij in uw huis zit en als gij op de weg gaat, en

als ge nederligt en als gij opstaat" (Deut. 6:7).

De Schrift is daar vol van en de Spreukendichter wordt niet moede de kinderen op te wekken „te horen de tucht des vaders en op te merken om verstand te weten". Maar om op te kunnen merken, zullen de kinderen toch eerst van vader moeten horen.

We praten nogal eens over huiscatechisatie, en we hebben er misschien hele plannen voor in het hoofd, die dan, als zovele, niet uitgevoerd worden, althans nu nog niet; het ligt in de bedoeling.

Als we nu eens, wanneer we met het gezin de Schrift geopend hebben, de kinderen de weg Gods nauwkeuriger uitlegden, zoals Aquilla en Priscilla dat met Apollos, die er ook nog niet alles van begreep, hebben gedaan, dan praten we er niet meer over, maar dan geven we ook werkelijk huiscatechisatie.

En de Here wil door onze verkondiging het geloof werken en versterken in de harten onzer kinderen en die Hem in Christus aangenomen hebben macht geven om als kinderen van Hem openbaar te worden (Joh. 1:12).

L. SELLES.

Het „publiek vermaak"

op de keper beschouwd

LITERATUUR EN KUNST

Dr Buitendijk citeert in zijn boek: „Op de keper beschouwd" (wij bespraken het in 't vorig artikel in deze rubriek) Dr M. Kruyswijk, die in een artikel in het weekblad Christelijk Gymnasium en Middelbaar Onderwijs schreef over: „Onderwijs en Openbare Ontspanning". Later heeft Dr Kruyswijk voor een groter publiek zijn denkbeelden over openbare ontspanning uiteengezet in een brochure: „Wij vieren feest!" Dr Kruyswijk zegt: „Men kan in bioscoop, schouwburg en concertzaal geen getuigen van Christus wezen; dat kan alleen maar als men er niet is." — „Hij kan den naaste daar niet liefhebben als zichzelf. Dat is het conflict. Hij kan zijn getuigenis omtrent Jezus Christus niet opheffen, in het belang van den naaste. Hem kan ook niet troosten het inzicht van Kuiper, dat deze ontplooiing van het culturele leven door de bijzondere, particuliere genade werd mogelijk gemaakt. Hij kan alleen maar uit zijn conflict komen, althans den eersten stap doen, door te vertrekken. Het is ook niet denkbaar, dat hij door zijn invloed, van buitenaf aangewend, dit feest van karakter zou kunnen doen veranderen. Het kan wel worden beteugeld door kritiek, filmkritiek, toneelkritiek, sportkritiek: maar hij stuit daarbij op een rotsvaste eigenwilligheid der massa...".

Dr Buitendijk is het met deze beschouwing niet eens. Hij noemt het negativistisch en gemakkelijk in de praktijk. De afkeer van het toneel is historisch te verklaren, vindt hij. Vroeger stond het op laag peil, vooral in de 17e en 18e eeuw. Maar toen de bioscoop kwam betekende dat een „zuivering" van het toneel. En wat de bioscoop betreft, deze moeten wij ook niet al te zwart schilderen. Er is in de laatste 20 jaar veel veranderd ten goede. Er zijn veel slechte films, maar er zijn ook veel slechte boeken. Wij moeten bij onze jonge mensen een oordeel des onderscheids aankweken en de christelijke pers dient toneel- en filmrecensies te geven. Tegenover de mening van Dr Kruyswijk staat die van vele anderen, zegt Dr Buitendijk en hij noemt een lange rij van mannen, die een verklaring over het filmvraagstuk hebben opgesteld, w.o. genoemd worden Prof. Berkouwer, Prof. Dooyeweerd, Prof. van Niftrik, Prof. Waterink, Dr Overduin enz.

Nu achten wij met deze argumentatie het probleem van de bioscoop en het toneel zeker niet „op de keper" beschouwd.

De heer Fuchinger schreef in Polemos over het verschil, dat in het werk van Dr Buitendijk en het werk van Prof. Wille tot openbaring komt. Wanneer de leerling doelbewust andere wegen gaat dan de leermeester, dient dit toch voor ons gereformeerde volk principieel verantwoord te worden, zal het tenminste weten waar het aan toe is.

Wij voegen hieraan toe, dat hier niet slechts sterk wordt afgeweken van wat Dr Wille leerde, maar in feite wordt hier gebroken met het gehele verleden van de Vrije Universiteit.

Dr Buitendijk constateert, dat Dr Kruyswijk het standpunt van Dr Kuiper nadert, die „ondanks zijn cultuuroptimisme bepaalde vormen van kunst, n.l. toneel en dans, beschouwde als liggende buiten de grenzen van onze cultuuroeping. Toneel en film zouden zo goddeloos zijn, dat op deze terreinen geheelonthouding het enige wachtwoord is, dat we de ons toevertrouwde jeugd kunnen meegeven" (pag. 48).

In dit éne zinnetje maakt Dr Buitendijk zich van Kuiper af, maar niet alleen van de stichter der Vrije Universiteit, doch van een hele gereformeerde traditie. En dan komen wij nog eens terug op wat te lezen staat op het stofomslag van dit werk: „Dr Buitendijk legt in dit werk de grondslag voor een nieuwe christelijke literatuurbeschouwing". We missen die grondslag niet alleen in dit werk, maar we missen evenzeer, en dat vinden wij erger, een principiële en afdoende critische veroordeling van de grondslag,

waarop ons gereformeerde volk door de jaren heen is opgevoed, zodat het nu ook inderdaad er van overtuigd is: we hebben altijd misgezien, de Schrift eist een radicaal andere houding van ons ten aanzien van kunst, literatuur, bioscoop, toneel enz. Er wordt in dit opzicht juist volstrekt niets „op de keper beschouwd".

En dat had toch wel moeten plaats hebben. Want hoe dachten de stichters, niet alleen de leiders, maar ook de „kleine luyden", die krom gelegen hebben om het geweldige financiële offer te kunnen brengen voor de Vrije Universiteit, er in hun dagen over?

Het is misschien niet algemeen bekend, maar er bestaat een overdruk van enkele artikelen, geschreven door Dr Kuiper en Dr Rutgers over „Publiek Vermaak", geschreven in het jaar 1880. Het is de moeite waard, daar, in dit verband, iets van te vertellen. Wat toen plaats had, gebeurde n.l. in het stichtingsjaar van de Vrije Universiteit. Mooler tijdstip is er dus niet te vinden.

In het najaar van 1880 was van Engeland uit een groep jonge mannen overgekomen naar Nederland, die zich de „Bell-ringers" noemden en fraaie klokkenmuziek zouden laten horen. Zij waren door de beroemde Londense predikant Spurgeon aanbevolen, die ze zelf in zijn grote „tabernakel" ook wel liet optreden. Deze „klokkenspelers" waren christenen, zo was gezegd en speciaal op een christelijk publiek zou worden gerekend. De netto-opbrengst was bovendien bestemd voor de wezeninrichting Neerbosch.

Welnu, ons gereformeerde volk van Amsterdam ging er dan ook heen. Maar het werd een teleurstelling.

Kuiper gaf op 15 Nov. 1880 een driestar waarin we het volgende lezen:

„De N. Rott, Cour. stak onlangs den draak met het aanhaken der Bell-Ringers door de Christelijk-historische partij.

Hiertoe bestond aanleiding. Om het feit, dat ons puriteinsche volkje, dat anders de openbare vermakenlijkenheid mijdt, naar deze muziek in grooten getale was komen luisteren. Om reden, dat ze speelden voor de Inrichting van Br Van 't Lindenhout. En om de aanbeveling van Ds Adama van Scheltema.

Waar, volgens de zeer juiste opmerking van de N. Rott, Cour. tegen overstond, dat er noch in deze muziek, noch in de deunen, noch in het optreden dezer bell-ringers, ook maar iets was dat Godverheerlijkend kon heeten.

Eer soms het tegendeel. Althans zijn we er zeker van, dat op menig quartet de ernst van het hart minder geschokt zou worden, dan nu veelzins het geval was.

Ter verontschuldiging van het publiek zij er alleen bijgevoegd, dat men er in goed vertrouwen heenging; ter verontschuldiging van den heer Van 't Lindenhout, dat er uit Engeland een veel gunstiger roep over het karakter van het optreden dezer heren was opgegaan; en ter verontschuldiging van Ds Adama van Scheltema, op wiens verantwoordelijkheid de zaak dreef, dat hij zelf, ernstig aangetast in zijn gezondheid, te goed van vertrouwen afging op Engelsche recomandatie.

Het eenige wat ons hindert is, dat in Het Oosten en De Sprokkelaar verslag konden geven van deze séances zonder een woord van protest. Wij zwegen eenvoudig. Maar nu de tegen ons overstaande pers de zaak aanviel, moet der waarheid hulde gedaan.

Geheel hun optreden, hoe bewonderenswaard ook uit artistiek oogpunt, was een jammerlijke vergissing.

Voor al dat men gewaardeerde broeders nog overhaalde, om deze grappenmakers met een gezalfd woord in te leiden, grensde aan wat we liefst in de pen houden."

Aldus Kuiper.

Het werd een zaak, waarmee een groot deel van de dagbladers zich ging bemoeien. Allereerst kwam Ds Adama van Scheltema op de proppen, omdat hij zich „luchtig" achter een onwaarheid verschuilen zou.

Henoch, en die wandelend met God, toe meenden hem wel in de binnenkamer, wel in het bidvertrek, doch niet in het harde leven, niet in het publiek getuigen, niet in den storm en het onweer te kunnen zien en volgen.

Wandelen met God, — dat is: wandelen met een verterend vuur.

Wandelen met God — dat is: evenveel aandacht wijden aan Zijn oordeel als aan Zijn liefde; even krachtig den hemel als de hel zien.

Wandelen met God — dat is: in natuur de genade zien en in de genade de natuur. K. S.

wanneer hij Kuypers verontschuldiging zich stilzwijgend liet aanleunen. Hij nam het vurig voor de Bell-ringers op. Spurgeon was een man uit één stuk en dus de Bell-ringers ook, zei hij. De leider van de Bell-ringers zou nooit op Zondag van een rijtuig gebruik maken, of op die dag een brief verzenden, maar zijn conscientie verbood hem niet, op zijn wijs, jongelieden uit verkeerde kringen te trekken. Al de Bell-ringers waren geheelonthouders, en vonden het met Ds Adama van Scheltema liefdeloos, dat ernstig denkende Christenen door hun matig drinken en drinkgewoonten, die een vloek voor Kerk en Staat zijn, helpen bestendigen, enz.

Kuyper bleef natuurlijk het antwoord niet schuldig. Hij gunde het „de eer van plaatsing in onze eerste kolommen”, maar natuurlijk met geen ander doel, dan het grondig te commentarieren. De „afschaffing en het „not to smoke” liggen ditmaal geheel buiten onze gedachtenafer”, schreef hij. Maar:

„Onder de Nederlandsche Christenen sedert de Reformatie is het lot- en kansspel afgeschaft, het dansen veroordeeld en het bezoeken van publieke vermakelijkheden afgekeurd. Niet door enige drijvers, maar door al onze practijzen en moralisten van naam..... De kunst waarden we hoog. Zelfs een kunsttalent als van deze „bell-ringers” schatten we niet gering. Maar regel en practijk was en bleef het dusver onder ons Nederlandsche Christenen, kunstuitvoeringen slechts dan in massa bij te wonen, zoo deze een gewild karakter droegen en rechtstreeks opleidden tot lof voor God den Heere.....”.

Nu ging Adama van Scheltema zich verder vereren in het Handelsblad, wat Kuyper de klacht uit de pen deed vloeien: „betaamt het den Evangeliedienaar, te Askelon, onverdiend en onbewezen, zijn broeders te gaan beschuldigen?”

En in een latere driestar schreef Kuyper: „Tal van organen zijn verbitterd en in den echten zin boos op ons over de stoutigheid die we hadden, om het publiek vermaak aan te tasten.”

In een nog weer latere driestar constateerde hij: „Er geschiedt een wilde poging om in de pers ons protest tegen het verlaten van de puriteinsche levensbeginselen te overschreeuwen. Eenerzijds van den kant der comedielievenden en uitgaanders. Anderzijds van den kant der zich noemende „vroolijke” Christenen”. (Zou wellicht aan deze uitspraak, de later zo populair geworden term: „het jolig christendom” zijn ontstaan te danken hebben?). Maar Kuyper schrijft: „Den schimp der eersten dragen we zonder tegenspraak. De volstrekt niet vroolijke gramstorigheid der laatsten met leedwezen. Maar noch de bitterheid der buitenstaanders, noch de stugheid der andersdenkende broederen mag ons bewegen, om ook maar één oogenblik de lijn van ons beginsel uit het oog te verliezen. Men riep altijd: „Al uw verschil is in de leer.” „Hier blijke dan nu of verschil in de leer niet consequent ook tot verschil leidt in het leven.” En aan wiens kant dan de ernst, de verloocheining, de hogere levensopvatting is, dat beoordeele wie wijs van hart is in edeler zin.....”.

Wat hadden die Engelse „Bell-ringers” feitelijk uitgevoerd, dat onze grootvaders zich zo deerlijk beeten gevoelden?

We zullen het volgende week vertellen.

(Van bevriende zijde maakt men er ons op attent, dat Dr Buitendijk, wiens werk wij hier bespreken, geen professor is aan de Vrije Universiteit, zoals we schreven, doch leraar bij het Chr. Middelbaar onderwijs). R. v. R.

Boekbespreking

„De Heilige Geschiedenis volgens de vier Evangelieverhalen”, door Prof. Dr S. Greijdanus + Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, 1951.

Naar redactionele ordening is het de taak van ondergetekende het bovengenoemde boek in „De Reformatie” aan te kondigen.

Dat kan men alleen maar doen met weemoed.

Want dit boek is 't laatste, dat de man, die we nog elke dag missen, heeft gereed gemaakt. Toen de laatste woorden daarvan op het papier waren gebracht, heeft zijn vermoede, pijnlijke hand de pen, die zoveel

duizenden vellen heeft volgeschreven, voor altijd neergelegd.

Wie dit boek heeft zien ontstaan kan er alleen maar met eerbied naar kijken. Het is voor hem als vanzelf geworden tot een symbool, tot een monument, van de schoonste en rijkste genadegave, waarmee de God der kerk zijn knecht Greijdanus had gekroond. Want het is als 'n kristallisatie van diens volstrekte, zelf-verloochende overgave aan zijn Here Christus en aan zijn broeders en zusters.

Van een bepaald gezichtspunt uit zou men kunnen zeggen: dit boek werd geschreven in een wedloop met de dood!

Greijdanus wist, toen hij er mee begon, dat zijn einde snel naderde en daarom gebruikte hij alle uren, die hem restten en alle snel opterende kracht om zijn eenvoudige medebroeders voor zijn intocht in het Vaderhuis nog iets te geven, waarvan men hem verzekerd had, dat het hun ten zegen kon zijn.

Maar omdat het zo geschreven werd kan men beter zeggen, dat het boek ontstond tijdens de doorbraak van het leven! Greijdanus heeft het ons als een laatste „dienst” overgegeven voor hij heenging naar Hem, met het oog op Wie ook hij kon en mocht zeggen: „Wiens ik ben, Welke ik ook dien.”

En het is, of dit boek daarvan getuigt. Want zou er wel ooit een geschrift van Greijdanus' hand verschenen zijn, dat zo levend, zo direct aansprekend is als dit?

Aan het verzoek van de Uitgever om een „inleiding” op dit boek te schrijven, heb ik gaarne voldaan. En het stond voor mij dadelijk vast, dat ik daarin niets anders mocht geven dan een schets van het werk van Prof. Greijdanus. Dat wil dus zeggen: van zijn rusteloos zwoegen om het woord Gods beter te verstaan, te doen verstaan en tot heerschappij te helpen brengen.

Bij de studie, welke voor het schrijven van deze inleiding nodig was, werd ik zeer getroffen door de indrukwekkende eenheid van al wat Greijdanus leerde. Er is een diepe overeenkomst tussen wat Greijdanus in vroeger jaren omtrent het woord Gods publiceerde en dat wat hij vele jaren later omtrent het sacrament Gods leerde. Het ging en toen en later tegen dezelfde vijand, om dezelfde schatten. En opdat „het arme geplaaide volk Gods” van deze rijkdommen niet zou worden beroofd, heeft Greijdanus steeds alles, zichzelf in de eerste plaats, op het spel gezet!

De HERE geve zijn zegen ook op het laatste werk, dat Greijdanus in dit leven mocht verrichten. C. V.

P.S. Ik moge hier de bezitters van het boek verzoeken daarin een paar zinstorende fouten te verbeteren.

Men leze op pag. 44, r. 14 v.o., inplaats van zoodat: waardoor; en op dezelfde pagina in r. 6 en 5 v.o., inplaats van: maar ook, omdat God ze aanbiedt, de betekende zaken zelf zijn: maar God ook de betekende zaken aanbiedt.

PERSSCHOUW

DE PERS OVER HET HEENGAAN VAN PROF. SCHILDER.

Ds v. Nieuwkoop ontving op zijn schrijven aan de Redactie van Trouw betreffende het artikel van ds Meyster bij het overlijden van Prof. Schilder (zie onze Persschouw van verleden week), de volgende brief:

„Weleerwaarde Heer,

In antwoord op Uw schrijven van 25 Maart j.l. zij het ons vergund U het volgende te verklaren.

Wij hebben gemeend dat het juist was een artikel over wijlen Prof. Schilder op te nemen van iemand die in kerkelijk opzicht geen medestander van hem was, maar die in zijn artikel waardering voor Prof. Schilder tot uitdrukking kon brengen, zonder de grote verschillen, die er tussen hen waren te verdoezelen.

Wij menen dat dit in het betrekkelijke artikel op waardige wijze is geschied.

Tot zover gaat onze verantwoordelijkheid, naar het ons voorkomt.

Dit leek ons dus journalistiek verantwoord.

Niet journalistiek verantwoord lijkt het ons over deze zaak discussie in ons blad toe te laten of daarop nader in te gaan.

Hoogachtend,

Hoofredactie Trouw,

Drs. G. Tonkens, secr.”

Ds v. Nieuwkoop reageert in de kerkbode van N.-Holland als volgt:

Hoewel ik het uiterst verdrietig acht, om na de begrafenis van prof. Schilder — wiens sterven ons nog zo zwaar op het hart ligt — over een „In memoriam” nog verder te schrijven, men ik, gezien het publieke karakter van deze aangelegenheid, het volgende te moeten opmerken:

Ie. de Hoofredactie van Trouw neemt het gewraakte artikel van Ds Meyster officieel en geheel voor haar rekening, en spreekt uit, dat in dat artikel „op waar-

dige wijze” gedachtenis is gesticht aan de naam van prof. Schilder.

2e. de Hoofredactie van Trouw heeft gemeend (en meent klaarblijkelijk nog) dat het juist was een artikel over wijlen prof. Schilder op te nemen van iemand, die in kerkelijk opzicht geen medestander van hem was, maar die waardering tot uitdrukking kon brengen, zonder de grote verschillen, die er tussen hen waren, te verdoezelen. De Hoofredactie van Trouw gaat er blijkbaar van uit, dat er in de kring van de medestanders van wijlen prof. Schilder niemand te vinden was, die op waardige wijze over die man kon schrijven. Al die vrijgemaakte zijn zo bevooroordeeld, dat niemand uit hun kring in aanmerking kon komen, om een „In memoriam” te schrijven over een overleden professor.

Ik aanvaard dat, als nu voortaan de stelregel ook wordt volgehouden naar alle kanten: als er een synodaal-gereformeerd hoogleraar sterft, zal namens de redactie van Trouw een verzoek worden gericht aan een vrijgemaakte domine, om een „In memoriam” te schrijven, zo, dat in dat artikel waardering voor de overledene wordt uitgedrukt, zonder de grote verschillen, die er tussen hen waren, te verdoezelen. B.v. Ds H. J. Schilder, van Utrecht, zal het dan wel doen bij het overlijden van prof. Grosheide. De redactie zal daarin de weg wel vinden.....

Waarom staat voor Trouw van tevoren vast, dat, als er één apart „In memoriam” geschreven moet worden, over iemand die voor de vrijgemaakten zoveel betekend heeft, dit niet gebeuren kan door een vrijgemaakte, en waarom zou een synodaal-gereformeerde het wel goed kunnen doen over iemand uit zijn kring?

3e. De Hoofredactie van Trouw spreekt over „journalistiek verantwoord” en „niet journalistiek verantwoord”. Ik ben nogal bang voor onderscheidingen van verantwoordelijkheden. Als er iets zedelijk niet verantwoord is, is het journalistiek niet verantwoord, en in geen enkel opzicht verantwoord. Met een variant uit het stukje van Ds Meyster zeg ik: ook de meest journalistieke consequenties kunnen wilde kolokwinten zijn, waarvan geen enkel redacteur eetbare en voedzame spijis kan maken.

4e. Ds Meyster heeft geschreven: „dat alles kon alleen iemand met een zekere geniale geestesstructuur, doch die tevens laboreerde aan al de bezwaren, die het geniale meebrengt, want dit ligt zo heel dicht bij geborneerdheid”.

Eén zinnetje voeg ik hieraan toe: er zijn andere mensen met een zekere niet-geniale geestesstructuur, doch die tevens laboreren aan al de bezwaren, die het niet-geniale meebrengt, want dit ligt zo heel dicht bij geborneerdheid.

5e. Ik kreeg een ander (oud) stukje van Ds Meyster onder de ogen, uit de tijd van Schilders promotie. Toen schreef Ds Meyster in de Rotterdamse Kerkbode over de boom der wetenschap, waarin Prof. Schilder de hoogste takken bezette: „Verschillende springers, hoppers en schetteraars op de lage takken weten er alles van. Zodra zij een verkeerde twijf grepen, een onrijpe vrucht plukken wilden, of een vals deuntje zongen, kregen ze van boven af een serie „argumenten” (scherpe dingen; maar ridderlijk gebruikt) op hun arme hoofd. Ze plachten dan nog al eens met stenen en stokken terug te gooien, zonder de voortreffelijke Schilder..... of zelfs maar zijn palet te kunnen raken. Ze vergisten zich meestal met de afstand”.

6e. Slotwoord: ze vergisten zich meest met de afstand!

In C.O.R.N.U., officieel orgaan van het Corpus Studiosorum in Academia Campensi „Fides Quadrat Intellectum”, 1e jaargang, no. 6, April 1952, lezen we volgend artikel:

COLLEGE VAN „K. S.”.

Mèt dat we dit simpele opschrift neerschrijven, zijn we ons welbewust van de bijkans onoverkomelijke moeilijkheden, die het uitwerken van een dergelijk thema biedt — zeker voor iemand die het nog niet verder bracht dan student.

De oorzaken hiervan zijn velerlei, doch wij beperken ons tot de twee voornaamste. Daarbij moge als eerste factor vooropgaan, dat elke poging om de door dit opschrift gewekte verwachtingen te bevredigen, als vanzelfsprekend strandt op de totale onmogelijkheid binnen een tijdsverloop van twee weken de voldoende afstand te winnen, die toch vereist is voor een rustige en aan de feiten recht-doende beoordeling van deze unieke figuur, wiens initialen „K. S.” voor ons een begrip waren. Teveel ook heeft hij daarvoor onder en met ons geleefd, waarachtig geleefd, dan dat wij ons nu konden opmaken tot een objectieve beschouwing.

Maar — als ware dit nog niet genoeg — een tweede factor komt de bezwaren van de eerste nog vermeerderen: het opschrift bergt, ondanks zijn simpelheid, een ongekend rijke hoeveelheid mogelijkheden in zich, die in hun veelvuldigheid althans voorlopig, elke hoop op een wel gefundeerde en voor ieder aanvaardbare keuze bij voorbaat de bodem inslaan.

Toch zal het tot een keus moeten komen, maar niemand duide het ons dan nu ook euvel, wanneer z.i. het principium dividendi — indien al aanwezig — al te zwak zou blijken! Welnu, we beperken ons dan tot de colleges dogmatiek (zonder zelfs daarbij uitputtend tewerk te kunnen gaan) en volstaan verder met enkele min of meer toevallige verwijzingen naar de bij andere vakken behandelde stof.

Sprak Prof. Deddens in zijn officiële herdenkingsrede op 31 Maart j.l. reeds over de eerste college-stof in dezen, de locus de peccato, waarmee Professor Schilder in Februari 1934 zijn werk als docent in de dogmatiek begon, wij sluiten hierbij aan, en zien hoe hij in Januari 1937 klaarblijkelijk enigermate gereed gekomen was met de voorbereidingen voor de prolegomena. Immers, geven de gestencilde dictaten later doorgegaans een weergave van de gesproken colleges, de eerste achttien pagina's zijn gedictieerd.

En daarmee was dan definitief 'n begin gemaakt aan

wat hij
matisch
bij was
Want e-
formeerd
toch op
gomena.
Nood-
teveel e-
gezet, e-
een sch-
En w-
formeerd
bruikelij
prolego-
vom
van
— we-
Bleef
op van
lijke th-
Nood-
men nu
weer v-
vansrij-
loren te
gevoerd
ontstelt
door ee-
uitweid-
Maar
nog een-
der zie-
massa
len ger-
matisch
En pas
woorden
woord i-
ruimte,
bruikt
kracht
Zorgv-
van d-
werker,
vallige
ters we-
zetten,
de bete-
strand
Wien
aangev-
theolog-
de kap-
weersz-
in de
meer
diepgar-
Dat
Schild-
volledig
maar h-
de mar-
kaarten
vlot te
vertrek-
hoogte-
ook van
We c-
legomen-
dogmat-
wordt:
cyclopa-
ding-
voor ce-
tief wis-
We
dogmat-
geheel
iets ver-
Agno-
reeds h-
had de
gewezen
problem-
oudere
de Ro-
het sp-
noza, l-
derden
gnostis-
vergrot-
God, d-
pas ha-
Inmis-
in Sch-
men ve-
een ong-
dienste
aal wa-
alles a-
route
de gro-
zeer fo-
ieder z-
tonnen
Schild-
behoud-
de over-
kwam
opgeko-
maken
de kerk-
— even-
Ma.v-
groter
door ze
Kuyper-
gen! C-
theolog-